

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
JIZZAX DAVLAT PEDAGGIKA UNIVERSITETI**

MADANIYATSHUNOSLIK
fanining o`quv dasturi

Bilim sohasi: 100000 – Ta`lim
Ta`lim sohasi: 110000 – Ta`lim
Ta`lim yo`nalishi: 60112100 - Milliy g`oya, ma`naviyat asoslari
va huquq ta`limi

JIZZAX – 2022

351MadM04			
Fan/Modul kodi Majburiy		Ta`lim tili O`zbek	
		Haftadagi dars soatlari 4	
1	Fanning nomi Madaniyatshunoslik	Auditoriya mashg`ulotlari	Mustaqil ta`lim
		60 Ma`ruza 30 Seminar 30	60 soat
Jami yuklama 120 soat			
2	<p align="center">I. Fanning mazmuni:</p> <p>Fanni o`qitishdan maqsad – Talabalarni jahon madaniyati, birinchi navbatda, Sharq madaniyati yodgorliklari, xususan, Markaziy Osiyo xalqlarining boy madaniy merosi – betakror obidalari, mutafakkirlar asarlarida jamlangan ma`naviy mulki, xalqimizning barhayot udum, an`ana, turmush va fikr tarzini ifodalovchi ilmiy ma`lumotlar bilan tanishtirishga qaratilgan. Ikkinchidan, tarixiy haqiqatni qaror toptirish, ajdodlar merosini o`rganish va o`rgatish asosida, yurt istiqboli – yosh avlodni milliy fidoyilik ruhida tarbiyalash, ularda o`zlikni anglash, Vatan tuyg`usi, ona yurt g`ururi – sharqona qadriyatlar asosida milliy mafkurani shakllantirish.</p> <p>Fanning vazifasi - Fanni o`zlashtirish natijasida talaba: - insonning tabiat, jamiyat bilan birgalikdagi faoliyatini hamda kishilarning ma`naviy turmushiga va madaniyatga oid barcha jarayonlarni tadqiq qiladi; - talabalarning turli tarixiy davrlar madaniyatlari va ijtimoiy guruhlarning urf-odatlari, turmush tarzi to`g`risidagi bilimlar bilan boyitadi. ijtimoiy turmush voqeliklarini yagona mazmun asosida anglashga yordam beradi. Ko`plab betakror va mustaqil madaniyatlardan tashkil topgan jahon sivilizatsiyasining birligi va xilma-xilligini ko`rsatadi; - talabalarning ijodiy qobiliyatini rivojlantiradi, ularga yangi ma`lumotlar berish bilan birga, yoshlarda madaniyat voqeliklari bilan munosabatda bo`lish malakasini hosil qiladi; - talabalarga jahon madaniyati va uning tarkibiy qismi bo`lgan O`zbekiston madaniyatining rivojlanish tarixi, xususiyatlari, o`zaro aloqadorligi muammolari va istiqbollari to`g`risida bilim, ko`nikma va malakalarni shakllantirish, milliy madaniyat va o`zga millatlar madaniyati, qadriyatlariga hurmat ruhida tarbiyalashda, madaniyat yodgorliklariga ijobiy munosabatda bo`lishida, ma`naviy jihatdan rivojlanishga ko`maklashadi.</p> <p align="center">I. Asosiy nazariy qism (ma`ruza mashg`ulotlari)</p> <p align="center">II.I. Fanning tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-Mavzu: “Madaniyatshunoslik” fanining predmeti va vazifalari (2 soat) “Madaniyatshunoslik” fanining maqsadi. O`zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoev va O`zbekistonning birinchi Prezidenti Islom Karimov ma`naviyat, milliy qadriyatlar to`g`risida. Madaniyatshunoslik bilimlar tizimi sifatida. Madaniyatning sohalar bo`yicha tasnifi: iqtisodiy madaniyat va uning turlari. Siyosiy madaniyat-insonlarning siyosiy manfaatlari, e`tiqodlari, maqsadlarini ifodalovchi huquqiy g`oyalar majmui. Kasb mahorati madaniyati – aniq mehnat turi bilan bog`liq nazariy bilim va amaliy ko`nikmalar yig`indisi. Pedagogik mahorat madaniyati – ilmiy bilimlar va axloqiy qadriyatlarni yosh avlodga etkazishdan, ekologik madaniyat – inson va tabiat o`rtasidagi munosabatlardan iborat. Madaniyatning ko`rinishlar bo`yicha tasnifi. Hukmron madaniyat. Qishloq madaniyati. Shahar madaniyati. O`rganish bo`lib qolgan madaniyat. Madaniyatning paydo bo`lish darajasiga ko`ra turlari: yuksak madaniyat, xalq madaniyati, ommaviy madaniyat. Madaniyatshunoslikning axloqshunoslik fani</p>		

bilan bog'liqligi. Madaniyatning kelib chiqishi haqidagi Forobiyning qarashlari. "Madaniyatshunoslik" fanining predmeti, uning mohiyati va rivojlanish qonuniyatlari, asosiy tamoyillari hamda ijtimoiy vazifalari. "Madaniyatshunoslik" fanining asosiy tarkibiy tuzilishi. Madaniyat falsafasi. Madaniyat sotsiologiyasi. Madaniyat tarixi. "Madaniyatshunoslik" fanining tarbiyaviy ahamiyati. Madaniyatga berilgan ta'riflar. «Madaniyat» tushunchasining ayrim talqinlari. Madaniyat mustaqilligi. Jamiyat va madaniyat. Madaniyat — jamiyat mahsuli, ijtimoiy hayotning muhim mulki. Jamiyat, madaniyat va shaxs munosabatlari. Madaniyatning umumiy xususiyatlari. Madaniyat va etnos. Xalq – etnik umumiylikning bosh shakli. Etnos – umumiy til va madaniyatni shakllantiruvchi omil. Madaniyat va shaxs. SHaxsning madaniyat bilan o'zaro munosabati. Ziyolilik va madaniyatlilik. Tarbiyalilik va madaniyatlilik.

2-Mavzu: Madaniy taraqqiyotning asosiy qonuniyatlari (2 soat)

Madaniyatning turlari-moddiy va ma'naviy madaniyat, ularning o'zaro bog'liqligi. Insoniyat taraqqiyotida moddiy hayot bilan ma'naviy hayot uyg'unligi. Ma'naviy faoliyat moddiy madaniyat mahsuli sifatida. Ma'lum bir davrga xos axloqiy mezonlar – din, san'at, huquq, siyosatning ma'naviy madaniyat shakllanishidagi roli. Moddiy madaniyat takomilida "buyuk industrial inqilob"ning roli. Axborot jamiyati madaniyati va uning turli ko'rinishlari: internet, kabel televideniesi, videodisk, ularning insoniyat madaniy hayoti darajasiga ijobiy ta'siri. Moddiy madaniyatning ko'rinishlari. Moddiy madaniyat tarixiy jarayon sifatida. Ma'naviy madaniyatning turli shakllari. Madaniyatning asosiy vazifalari: olamni o'zlashtirish va qayta o'zgartirish vazifasi. Himoya-moslashuv vazifasi. Signifikativ vazifa. Axborotlarni yaratish va yig'ish vazifasi. Kommunikativ vazifa. Shaxs kamolotida madaniy omillarning ahamiyati.

3-Mavzu: Madaniy taraqqiyot va ma'naviy meros (2 soat)

Meros – dunyo xalqlari uchun umumiy insoniy mulk. Merosning tarixan o'zgarib borishi. "Buyuk ipak yo'li" madaniyati- O'rta Osiyo madaniyatining uzviy bir qismi. Bu madaniyat Eron, Hindiston, O'rta Osiyo va Xitoy madaniyatini keskin ravishda o'zgartirishga sabab bo'lgani. Me'morchilikka oid o'tmishdagi va bugungi inshootlar, ularning tarixi, farqlari, o'z davri uchun noyob hodisa ekani – madaniy taraqqiyotning muhim belgisi. Madaniy meros – insoniyatning o'tmish bilan chambarchas bog'liqligi natijasi. Madaniy merosning mexanizmi. Ma'naviy merosning uzviyligi. O'tmishdan kelajakka o'tish jarayonida merosning mazmunan o'zgarishi. Milliy madaniyatlar rivojlanishining nazariy masalalari

4-Mavzu: Jahon madaniyati bosqichlari (2 soat)

Madaniy bosqichlar ma'lum darajada regional – mintaqaviy xususiyatni o'z ichiga qamrab olgani. Madaniyat universalligi tushunchasi. Madaniyatning universalligi, geografik o'rnidan qat'iy nazar, hamma madaniyatga mansub qadriyatlar, qoida, an'ana va xususiyatlar, mezonlar, ijtimoiy qurilishiga xos hodisa. Madaniyatning tarixiy bosqichlari. Skiflar madaniyati. Skiflar madaniyatining O'rta Osiyoda, xususan, Turonzaminda shakllangani, Gerodotning bu haqdagi dalillari. "Amudaryo xazinasi"- dunyo madaniyati tarixida muhim voqea. Ibtidoiy fikrlash bosqichida tasviriy san'atdagi ramziy timsollar. O'rta Osiyoning jahon madaniyatiga qo'shgan hissasi. Kaltaminor madaniyati. Kaltaminor madaniyatining Janubiy Sibirdagi Afanasev madaniyati bilan Turkmanistondagi Anov madaniyatiga ta'siri.

5-Mavzu: Ibtidoiy madaniyat (2 soat)

Madaniyat va sivilizatsiya tushunchalari, ular o'rtasidagi umumiylik va farqlar. Antik madaniyat va qadimiy madaniyat, ular o'rtasidagi farqlar. Arxaik davrdagi insonning fikrlash tarzi. Dunyoqarash va tafakkurning shakllanishiga tabiatdagi hodisalar, tabiiy o'zgarishlar ta'sir ko'rsatishi, dunyoqarash, tafakkur bilan tabiat doimo bir - biriga ta'sir o'tkazib borishi. Tafakkur va dunyoqarash madaniy

jarayonni belgilovchi muhim omillardir. Ibtidoiy odam va olam munosabatida ikki yo'l. Diniy madaniyatning ilk shakllari va ko'rinishlari: animizm, fetishizm va h.k. Ilk badiiy tafakkur namunalari: shumerlar va ularning mifologiyasi, xalq og'zaki ijodi. Shumerlarda fan. Yozuv madaniyati. Yozuv bosqichlari va turlari. Yozuv – insoniyatning beqiyos tafakkuri mahsuli sifatida. Yozuv ashyolari. Kitob va kitobchilik – madaniyatning oliy ko'rinishlaridan biri. Sharqda kitob namunalari: loy taxtachalar, mum surtilgan taxtachalar, papirus, teri, qog'oz. Ossuriya shohi Ashshurbannipalning kutubxonasi. Bobilliklarning kitobat san'ati. Xetlarning sopol taxtachalari.

6-Mavzu: Qadimgi davr madaniyati (4 soat)

Misr sivilizatsiyasi – Sharqdagi ilk sivilizatsiyaning vatani sifatida. Misrda ilk hayot izlari. Misrliklar-ilk kalendar ijodkorlari. Misrning “qizil” va “qora” mamlakatga bo'linishi va buning sabablari. Misr piramidalari – dunyoning etti mo'jizasidan biri. Yevropa va Misr olimlarining robot yordamida Xeops piramidasi ustida o'tkazgan tadqiqotlari (2002 yil). Qadimgi Misrda falsafiy maktablarning shakllanishi. Misr sivilizatsiyasi – eng uzoq davom etgan sivilizatsiyadir. Qadimgi Yunoniston madaniyati. Qadimgi Yunoniston madaniyatining besh davri: Egey yoki Kri.- miken davri. Gomer davri madaniyati. Arxaik davr madaniyati. Klassik davr. Ellinistik davr.

Qadimgi Rim madaniyati. Qadimgi Rim madaniyatining uch davri: shohlik davri, respublika davri, imperiya davri. Rimda fan va maorif. Rim she'riyati. Rim teatr san'ati, haykaltaroshlik. Imperiya davrida Rim shaharlari. Imperiya davrida shaharlarda kommunikatsiya vositalari – tosh ko'priklari, vodoprovodlar, kanalizatsiya. Rimda fan va maorif. Xitoy — sivilizatsiya ilk bor paydo bo'lgan to'rt mamlakatning biri. Xitoyliklar qog'oz, choy, chinni, porox, soyabon, muzqaymoq, ipak va gugurtning ixtirochilari. Xitoyda g'or ibodatxonalar. Xitoy arxitekturasi. Xitoyda falsafiy va diniy oqimlar. Xitoy madaniyatidan qolgan eng noyob yodgorlik — alifbo. VII–XIII asrlarda Xitoyda rassomchilik. Samo ibodatxonasi. Xitoy arxitekturasi Yaponiya, Koreya, Janubi–Sharqiy Osiyo mamlakatlari arxitekturasi kuchli ta'sir etgani.

Hindiston – qadimgi sivilizatsiya o'lkalaridan biri. Hindiston olamga bergan eposlar va ijodkorlar. Vedalar va ularning SHarq madaniyati tarixidagi o'rni. Qadimgi Hindistonning matematika, astronomiya, tibbiyot sohasida erishgan katta muvaffaqiyatlari. Hindiston madaniyati tarixi bosqichlari: Xoropp madaniyati. Veda davri. Guptalar imperiyasi. Boburiylar sulolasi madaniyati. Hind madaniyatidagi buddaviylikning dunyo diniy madaniyatiga ta'siri.

Vizantiya madaniyati. Vizantiya davlati hududida chorvachilik, qishloq xo'jaligi. Vizantiya davlati - so'nggi antik davrning barham topishi va o'rta asr jamiyatining tug'ilishi chegarasida. Masihiylik aqidalarining Vizantiya madaniyati tarixida paydo bo'lishi. Vizantiyada madaniy hayot. SHoiralar Grigoriy Nazianzin, shoir Roman Sladkopevets, Feofilakt Simokatta. Kandak janri va Vizantiya adabiyotida bu janrning o'rni. Vizantiya madaniyatining turli bosqichlarida sharqona va g'arbona elementlar.

7-Mavzu: Markaziy Osiyo xalqlarining qadimgi madaniyati (2 soat)

Oltoy, Janubiy Sibir, Mo'g'uliston, O'rta Osiyo hududlarida ibtidoiy hayot tarzi. Farg'onaning tosh davriga oid madaniy yodgorliklari. Qovunchi madaniyati. O'zbekistonning azaliy o'troq aholisi ijodi – me'morchilik, amaliy va tasviriy san'at. O'zbekistonning janubiy hududlarida qadimgi davr me'morchiligi va san'ati. Termizdagi me'morchilik yodgorliklari, tasviriy va amaliy san'at namunalari. Madaniy jarayonning bu ko'rinishlariga ijtimoiy - siyosiy jarayonlar asosiy sabab bo'lgani. Kushonlar davrida Termiz (Termed), Chingiztepa, Qoratepadagi budda ibodatxonalar. Dalvarzintepadagi Chag'oniyon shahri me'morchiligi. Xorazm,

Baqtriyadagi inshootlarda foydalanilgan kvadrat shakldagi g'ishtning qurilish materiallari takomillashuviga xizmat qilgani va me'morchilikning yangi bosqichga ko'tarilgani. Harbiy me'morchilik. Qo'yqirilgan qal'adagi inshoot (mil. av. III asr). Qo'yqirilgan qal'adagi dafn odatlari.

Qadimiy yozma manbalarda O'rta Osiyoning turli hududlaridagi me'morchilik yodgorliklari to'g'risidagi ma'lumotlar. Milodiy I asrga oid Xan yilnomasida "Avesto" davri madaniyati. Zardushtiylik ta'limoti. Xitoy sayyohining hozirgi O'zbekiston to'g'risidagi ma'lumotlari. Buddaviylik madaniyati. Buddaviylikning Baqtriya davlatiga kirib kelishi.

8-Mavzu: XVI – XIX asr birinchi yarmida mintaq xalqlari madaniyati (2 soat)

Movarounnahrda ijtimoiy-siyosiy vaziyat. Buxoro xonligidagi madaniy hayot. Jo'ybor xonlari va ularning mamlakat ma'naviy, siyosiy-iqtisodiy hayotidagi roli. Bu davrdagi ijtimoiy-falsafiy tafakkur. Tabiiy fanlar. Matematika, astronomiya, geografiyaning rivojlanishi. Tibbiyot. XVI asrda Movarounnahrda adabiy hayot. Tarixiy asarlar. She'riyat. Shayboniy hukumdorlarining she'riyatga munosabati. Xiva xonligida adabiy hayot. Abdulg'oz Bahodirxon. Uning "Shajarayi tarokima" va "Shajarayi turk" asarlari, bu asarlarning taxlili va madaniyat tarixidagi o'rni. Dostonchilik. Munis va Ogohiyning tarixiy asarlari. Qo'qon xonligidagi adabiy hayot. Mashrab, Xuvaydo, Abdulkarim Fazliy Namangoniylar ijodi. Amir Umarxon va uning Qo'qon adabiy muhiti shakllanishidagi roli. XVII-XIX asr o'rtalarida Buxorodagi adabiy hayot. Sayid Nasafiy, Mutribiy, Turdi Firog'iy, Mulla Mastiy Oxundiy, Mujrim Obidlar ijodiy faoliyati. Badiiy madaniyat. Uning har bir xonlikda o'ziga xos xususiyati. Badiiy madaniyat markazlari. Me'morchilik. Amaliy bezak san'ati. Uning taraqqiyotidagi o'ziga xosliklar. Minatyura san'atining rivojlanishi. Tarixiy asarlarga ishlangan minatyuralar. Kitobat san'ati. Musiqa. O'tmish an'alariga sadoqat, vorisiylik. Darvesh Ali Changiy ijodi. Teatr. Masxarabozlar teatri, qiziqchilar teatri, qo'g'irchoq teatri va uning namoyandalari. Raqs san'ati va uning hududiy xususiyatlari. Buxoro shashmaqomi.

9-Mavzu: Dunyoviy va diniy madaniyat (2 soat)

O'rta asrlarda ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayotdagi keskin o'zgarishlar. Iudaizm va Tavrot. Bibliyaning tarkibiga kiruvchi kitoblar. Eski Ahdda olamning ibtidosi to'g'risidagi chuqur mushohadalar, odamlar o'rtasidagi munosabatlar, axloqiy mezonlar, ma'naviy qadriyatlar va boshqa ko'plab falsafiy g'oyalar, axloqiy o'gitlar. Iudaizm - mustaqil diniy tizim. Masihiylik ta'limoti Sharqning falsafiy tafakkuri mahsuli sifatida. Katolik jamoati va pravoslavlar jamoati. Islomiy madaniyat. Islomda ilm o'rganish tashviqi va targ'iboti. Turkiy qavmlar yashaydigan o'lkalarda islomning yakdilikka chorlovchi g'oyalari. Islom va ilmiy bilimlar rivoji. Al- Xorazmiy, Abu Nasr Forobiyning ilmiy merosi. Tasavvuf va madaniyat. Tavhid e'tiqodi. Muruvvat va Futuvvat muvofiqligi. Futuvvatning zohiriy va botiniy ruknlari.

10-Mavzu:Markaziy Osiyo xalqlarining V-XIII asrlardagi ijtimoiy, madaniy hayoti (2 soat)

Qadimgi O'rta Osiyoning ijtimoiy va madaniy tarixini o'rganishda asosiy manbalar: O'rxun – Enasoy yodgorliklari, yunon muarrixlarining asarlari, qadimgi Xitoy yilnomalari. V-VII asrlar boshida Markaziy Osiyoda ijtimoiy - siyosiy voqealar. Milodiy V asr va VI asrning birinchi yarmidagi ijtimoiy va madaniy hayotning yunon muarrixlari asarlarida va Xitoy yilnomalarida yoritilishi. Oltoy madaniyati. Miloddan avvalgi uchinchi ming yillikda va ikkinchi ming yillik boshlarida hozirgi O'zbekiston va Pomir hududlarida Oqdengiz irqiga o'xshash dolixotsefal irqqa mansub odamlar qoldiqlari. Markaziy Osiyo madaniyatining o'ziga xosligi. M.av. III–II asrlarda Tangri tog'idan Farg'onaga ko'chish. Yozuv madaniyati-ko'k turk xoqonligi davridan bugungacha etib kelgan eng noyob madaniy yodgorlik. Uyg'onish – Sharq va g'arb

xalqlarining madaniyati tarixida keskin burilishlar davri. O'rta Osiyoda Uyg'onishning uch davri. Har bir bosqichda Uyg'onishning asosiy belgilari. Alisher Navoiy va Uyg'onish davri. "Xamsa" dostoni – Uyg'onishning eng yorqin mahsuli sifatida. Uyg'onish davrining ideali. Uyg'onish davri dostonlari qahramonlarining romantik qiyofada tasvirlanishi.

11-Mavzu: Amir Temur va temuriylar davri madaniyati (XIV asrning ikkinchi yarmi – XV asr) (2 soat)

Amir Temur va temuriylar davri madaniyati. Obodonchilik ishlari. Hunarmandchilik va uning turlari, taraqqiyoti. Savdo-sotiqning rivojlanishi, karvon yo'llarining ahamiyati. Me'morchilik. Shaharsozlik. Ulug'bek rasadxonasi. Saroy va bog'lar qurilishi. Samarqand registoni. Temuriylar davrida tasviriy san'at va uning turlari rivoji. Naqqoshlik, xattotlik san'ati. Samarqand miniatyura maktabi va uning xususiyatlari. Badiiy hunarmandchilik va uning turli shakllari. Kulolchilik sohasidagi yangiliklar. Samarqand- ilm-fan markazi. Mirzo Ulug'bek davrida Samarqandda ilm-fan rivoji. "Ziji jadidi Ko'ragoniy" asari. Adabiyotning rivojlanishi. O'zbek adabiyotining vujudga kelishi. Alisher Navoiy, Abdurahmon Jomiy, Husayn Boyqaro ijodi. XIV asrning ikkinchi yarmi va XV asrdagi madaniy yuksalishning ahamiyati. XIV-XV asrlardagi ma'naviy-madaniy rivojlanishda Naqshbandiylikning xizmatlari. Movarounnahrda tibbiyot, falsafa, tarix ilmi. Kitobat san'ati. Musiqa san'ati. Hozirgi zamon fanida bu davr temuriylar davri Renessansi deb atalishi va uning ahamiyati.

12-Mavzu: Modernizm va postmodernizm madaniyati: (XVI – XXI asrlar) (2 soat)

Madaniy hodisalar va jarayonlarning an'anaviy xususiyatga ega ekanligi. San'atda supermatizm oqimi. Modern madaniyati. Modern tushunchasining san'atga falsafa va fanga aloqadorligi. Simvolizm estetikasi. Postmodernizm - hozirgi falsafa, san'at va fanning asosiy yo'nalishi sifatida. Poststrukturalizm postmodernizmning falsafiy asosi. Postmodernizmning madaniyatga tadbiiq qilinishi. Madaniy taraqqiyotda inson omili. Insonning industrial madaniyatga munosabati. Ommaviy madaniyat. Ommaviy madaniyatning salbiy va xatarli oqibatlari.

13-Mavzu:Mustamlaka va mustabid tuzum sharoitida madaniyat (2 soat)

O'rta Osiyoning Rossiya imperiyasi tomonidan bosib olinishi. Chorizmning Turkistonda maorif, fan va madaniyat sohasidagi siyosati. Hunarmandchilik. Teatr. Xivadagi kutubxonalar. Kitobat san'ati. Tasviriy san'at. Fan. Musiqa san'ati. An'anaviy qo'shiqchilik san'ati. Me'morchilik. Xalq me'morchiligi. Amaliy san'at. Qiziqchilik. Davriy matbuot. Mustabid sovet davlati davrida O'zbekiston madaniyati. Sovet davlatining madaniyatga nisbatan sinfiylik va partiyaviylik nuqtai nazaridan yondoshuvi. Klublar, kutubxonalar, muzeylar kabi muassasalar faoliyatining siyosatlashtirilishi. Adabiyot. Teatr san'ati. Me'morchilik. Amaliy bezak san'ati. Musiqiy san'at. Kino san'ati. Radio. Televidenie.

14-Mavzu:Mustaqillik va madaniy taraqqiyot (2 soat)

Mustaqillik arafasida madaniyatimiz ahvoli. O'zbekistonda madaniyat va san'at sohasidagi muassasalar va jamoat tuzilmalari. Ularning huquqiy-ma'naviy asoslari shakllanishi. Ma'naviy madaniyat va uning muhim jabhasi – musiqa san'ati. Milliy qo'shiqchilik ko'rik-tanlovlari. Muzeylar. Ularning xalqimiz ma'naviy salohiyatini oshirishdagi ahamiyati. Madaniy merosga munosabat. Alisher Navoiy nomidagi davlat adabiyot muzeyi. Qo'qon adabiyot muzeyi. Muzey qo'riqxonalar. Buxoro muzeyshahar. «Baxouddin Naqshband tarixiy muzeyi». O'zbekiston kino san'ati muzeyi. Muzeylarning bugungi asosiy vazifasi. Xiva "Ichon-qal'a" yodgorliklar majmuasi. "Samarqand -madaniyatlar chorrahasi". Uning YUNESKO Umumjahon madaniy va tabiiy meros ob'ektlari ro'yxatiga kiritilishi. «Boysun bahori» ochiq falklor festivali. "SHarq taronalari" xalqaro musiqa festivali. Mustaqillik yillarida buyuk ajdodlarimizga atab o'rnatilgan obidalar. Xunarmandchilik. «Xunarmand»

Respublika ijodiy uyushmasi. Tarixiy obidalarni tiklash. Toshkent – islom madaniyati poytaxti. Milliy-madaniy markazlar va ularning roli. Adabiyot. Me'morchilik. Monumental san'at. Uning taraqqiyotidagi yangi davr. Amaliy bezak san'ati. Tasviriy san'at. An'anaviy musiqa sa'ati. Nomoddiy madaniyat va san'at durdonalari. Teatr. Teatrlashtirilgan maydon tomoshalari. Kino va televideniening bugungi taraqqiyoti. Sport. Madaniyat va san'at sohasidagi xalqaro hamkorliklarning kengayib borishi.

IV.SEMINAR MASHG`ULOTLARI BO`YICHA KO`RSATMA VA TAVSIYALAR

Seminar mashg`ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1-Mavzu: “Madaniyatshunoslik” fanining predmeti va vazifalari (2 soat)

Reja:

- 1.“Madaniyatshunoslik” fanining maqsadi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoev va O‘zbekistonning birinchi Prezidenti Islom Karimov ma’naviyat, milliy qadriyatlar to‘g‘risida. 2.Madaniyatshunoslik bilimlar tizimi sifatida. Madaniyatning sohalar bo‘yicha va ko‘rinishlar bo‘yicha tasnifi.
3. Madaniyatshunoslikning axloqshunoslik fani bilan bog‘liqligi. Madaniyatning kelib chiqishi haqidagi Forobiyning qarashlari.
- 4.“Madaniyatshunoslik” fanining predmeti, uning mohiyati va rivojlanish qonuniyatlari, asosiy tamoyillari hamda ijtimoiy vazifalari.
- 5.“Madaniyatshunoslik” fanining asosiy tarkibiy tuzilishi. “Madaniyatshunoslik” fanining tarbiyaviy ahamiyati.
- 6.Madaniyatga berilgan ta’riflar. «Madaniyat» tushunchasining ayrim talqinlari. Jamiyat, madaniyat va shaxs munosabatlari.

2-Mavzu: Mavzu: Madaniy taraqqiyotning asosiy qonuniyatlari (2 soat)

Reja:

1. Madaniyatning turlari-moddiy va ma’naviy madaniyat, ularning o‘zaro bog‘liqligi. Insoniyat taraqqiyotida moddiy hayot bilan ma’naviy hayot uyg‘unligi.
2. Ma’naviy faoliyat moddiy madaniyat mahsuli sifatida. Ma’lum bir davrga xos axloqiy mezonlar – din, san’at, huquq, siyosatning ma’naviy madaniyat shakllanishidagi roli.
3. Moddiy madaniyat takomilida “buyuk industrial inqilob”ning roli.
4. Axborot jamiyati madaniyati va uning turli ko‘rinishlari: internet, kabel televideniyesi, videodisk, ularning insoniyat madaniy hayoti darajasiga ijobiy ta’siri.
5. Moddiy madaniyatning ko‘rinishlari. Moddiy madaniyat tarixiy jarayon sifatida.
6. Ma’naviy madaniyatning turli shakllari.
7. Madaniyatning asosiy vazifalari: olamni o‘zlashtirish va qayta o‘zgartirish vazifasi. Himoya-moslashuv vazifasi. Signifikativ vazifa. Axborotlarni yaratish va yig‘ish vazifasi. Kommunikativ vazifa.
8. Shaxs kamolotida madaniy omillarning ahamiyati.

3-Mavzu:Madaniy taraqqiyot va ma’naviy meros (2 soat)

Reja:

1. Meros – dunyo xalqlari uchun umumiy insoniy mulk. Merosning tarixan o‘zgarib borishi.
- 2.“Buyuk ipak yo‘li” madaniyati- O‘rta Osiyo madaniyatining uzviy bir qismi.
- 3.Bu madaniyat Eron, Hindiston, O‘rta Osiyo va Xitoy madaniyatini keskin ravishda o‘zgartirishga sabab bo‘lgani. Me'morchilikka oid o‘tmishdagi va bugungi inshootlar, ularning tarixi, farqlari, o‘z davri uchun noyob hodisa ekani – madaniy taraqqiyotning muhim belgisi.
4. Madaniy meros – insoniyatning o‘tmish bilan chambarchas bog‘liqligi natijasi. Madaniy merosning mexanizmi.

5. Ma'naviy merosning uzviyligi. O'tmishdan kelajakka o'tish jarayonida merosning mazmunan o'zgarishi.
6. Milliy madaniyatlar rivojlanishining nazariy masalalari

4-Mavzu: Jahon madaniyati bosqichlari (2 soat)

Reja:

1. Madaniy bosqichlar ma'lum darajada regional – mintaqaviy xususiyatni o'z ichiga qamrab olgani.
2. Madaniyat universalligi tushunchasi. Madaniyatning universalligi, geografik o'rnidan qat'iy nazar, hamma madaniyatga mansub qadriyatlar, qoida, an'ana va xususiyatlar, mezonlar, ijtimoiy qurilishiga xos hodisa.
3. Madaniyatning tarixiy bosqichlari. Skiflar madaniyati. Skiflar madaniyatining O'rta Osiyoda, xususan, Turonzaminda shakllangani, Gerodotning bu haqdagi dalillari.
4. "Amudaryo xazinasi"- dunyo madaniyati tarixida muhim voqea.
5. Ibtidoiy fikrlash bosqichida tasviriy san'atdagi ramziy timsollar.
6. O'rta Osiyoning jahon madaniyatiga qo'shgan hissasi. Kaltaminor madaniyati. Kaltaminor madaniyatining Janubiy Sibirdagi Afanasev madaniyati bilan Turkmanistondagi Anov madaniyatiga ta'siri.

5-Mavzu: Ibtidoiy madaniyat (2 soat)

Reja:

1. Madaniyat va sivilizatsiya tushunchalari, ular o'rtasidagi umumiylik va farqlar.
2. Antik madaniyat va qadimiy madaniyat, ular o'rtasidagi farqlar.
3. Arxaik davrdagi insonning fikrlash tarzi. Dunyoqarash va tafakkurning shakllanishiga tabiatdagi hodisalar, tabiiy o'zgarishlar ta'sir ko'rsatishi.
4. Ibtidoiy odam va olam munosabatida ikki yo'l. Diniy madaniyatning ilk shakllari va ko'rinishlari: animizm, fetishizm va h.k.
5. Ilk badiiy tafakkur namunalari: shumerlar va ularning mifologiyasi, xalq og'zaki ijodi. SHumerlarda fan. Yozuv madaniyati.

6-Mavzu: Qadimgi davr madaniyati (4 soat)

1-mashg'ulot

Reja:

1. Misr sivilizatsiyasi – Sharqdagi ilk sivilizatsiyaning vatani sifatida. Qadimgi Misr moddiy va madaniyati.
2. Qadimgi Xitoy madaniyati
3. Hindiston madaniyati

2-mashg'ulot

Reja:

1. Qadimgi YUnoniston madaniyati. Qadimgi YUnoniston madaniyatining besh davri: Egey yoki Kri.- miken davri. Gomer davri madaniyati. Arxaik davr madaniyati. Klassik davr. Ellinistik davr.
2. Qadimgi Rim madaniyati. Qadimgi Rim madaniyatining uch davri: shohlik davri, respublika davri, imperiya davri. Rimda fan va maorif, adabiyot va san'at.
3. Vizantiya madaniyati.

7-Mavzu: Markaziy Osiyo xalqlarining qadimgi madaniyati (2 soat)

Reja:

1. Oltoy, Janubiy Sibir, Mo'g'uliston, O'rta Osiyo hududlarida ibtidoiy hayot tarzi. Farg'onaning tosh davriga oid madaniy yodgorliklari. Qovunchi madaniyati.
2. O'zbekistonning azaliy o'troq aholisi ijodi – me'morchilik, amaliy va tasviriy

- san'at. O'zbekistonning janubiy hududlarida qadimgi davr me'morchiligi va san'ati. Termizdagi me'morchilik yodgorliklari, tasviriy va amaliy san'at namunalari.
- 3.Kushonlar davrida Termiz (Termed), Chingiztepa, Qoratepadagi budda ibodatxonalar. Dalvarzintepadagi Chag'oniyon shahri me'morchiligi. Buddaviylik madaniyati. Buddaviylikning Baqtriya davlatiga kirib kelishi.
 4. Qadimgi Xorazm va Baqtriyadagi shaharsozligi. Harbiy me'morchilik.
 - 5.“Avesto” davri madaniyati. Zardushtiylik ta'limoti..

8-Mavzu: XVI – XIX asr birinchi yarmida mintaq xalqlari madaniyati (2 soat)

Reja:

- 1.Movarounnahrda ijtimoiy-siyosiy vaziyat. Buxoro xonligidagi madaniy hayot.Bu davrdagi ijtimoiy-falsafiy tafakkur.Tabiiy fanlar.
2. XVI asrda Movarounnahrda adabiy hayot. Tarixiy asarlar. She'riyat. Shayboniy hukmdorlarining she'riyatga munosabati.
- 3.Xiva xonligida adabiy hayot. Abdulg'oz Bahodirxon. Uning “Shajarayi tarokima” va “Shajarayi turk” asarlari, bu asarlarning taxlili va madaniyat tarixidagi o'rni. Dostonchilik. Munis va Ogohiyning tarixiy asarlari.
- 4.Qo'qon xonligidagi adabiy hayot. Mashrab, Xuvaydo, Abdulkarim Fazli Namangoniylar ijodi. Amir Umarxon va uning Qo'qon adabiy muhiti shakllanishidagi roli.
- 5.XVII-XIX asr o'rtalarida Buxorodagi madaniy hayot.

9-Mavzu: Dunyoviy va diniy madaniyat (2 soat)

Reja:

- 1.O'rta asrlarda ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayotdagi keskin o'zgarishlar. Iudaizm va Tavrot. Bibliyaning tarkibiga kiruvchi kitoblar.
- 2.Masihiylik ta'limoti Sharqning falsafiy tafakkuri mahsuli sifatida. Katolik jamoati va pravoslavlar jamoati.
- 3.Islohiy madaniyat. Islom va ilmiy bilimlar rivoji. Al- Xorazmiy, Abu Nasr Forobiyning ilmiy merosi.
- 4.Tasavvuf va madaniyat. Tavhid e'tiqodi.
5. Muruvvat va Futuvvat muvofiqligi. Futuvvatning zohiriy va botiniy ruknlari.

10-Mavzu: Markaziy Osiyo xalqlarining V-XIII asrlardagi ijtimoiy, madaniy hayoti (2 soat)

Reja:

- 1.Qadimgi O'rta Osiyoning ijtimoiy va madaniy tarixini o'rganishda asosiy manbalar: O'rxun – Enasoy yodgorliklari, yunon muarrixlarining asarlari, qadimgi Xitoy yilnomalari.
2. V-VII asrlar boshida Markaziy Osiyoda ijtimoiy - siyosiy voqealar. Milodiy V asr va VI asrning birinchi yarmidagi ijtimoiy va madaniy hayotning yunon muarrixlari asarlarida va Xitoy yilnomalarida yoritilishi.
- 3.Oltin madaniyati. Miloddan avvalgi uchinchi ming yillikda va ikkinchi ming yillik boshlarida hozirgi O'zbekiston va Pomir hududlarida Oqdengiz irqiga o'xshash dolixotsefal irqqa mansub odamlar qoldiqlari.
- 4.Markaziy Osiyo madaniyatining o'ziga xosligi. M.av. III–II asrlarda Tangri tog'idan Farg'onaga ko'chish. Yozuv madaniyati-ko'k turk xoqonligi davridan bugungacha etib kelgan eng noyob madaniy yodgorlik.
- 5.Uyg'onish – Sharq va g'arb xalqlarining madaniyati tarixida keskin burilishlar davri. O'rta Osiyoda Uyg'onishning uch davri.
- 6.Alisher Navoiy va Uyg'onish davri. “Xamsa” dostoni – Uyg'onishning eng yorqin mahsuli sifatida.

11-Mavzu: Mavzu: Amir Temur va temuriylar davri madaniyati (XIV asrning ikkinchi yarmi – XV asr) (2 soat)

Reja:

1. Amir Temur va temuriylar davri madaniyati. Obodonchilik ishlari. Hunarmandchilik va uning turlari, taraqqiyoti. Savdo-sotiqning rivojlanishi, karvon yo'llarining ahamiyati. Me'morchilik. SHaharsozlik.
2. Temuriylar davrida tasviriy san'at va uning turlari rivoji. Naqqoshlik, xattotlik san'ati. Samarqand miniatyura maktabi va uning xususiyatlari. Badiiy hunarmandchilik va uning turli shakllari.
3. Samarqand- ilm-fan markazi. Mirzo Ulug'bek davrida Samarqandda ilm-fan rivoji. "Ziji jadidi Ko'ragoniy" asari.
4. Adabiyotning rivojlanishi. O'zbek adabiyotining vujudga kelishi. Alisher Navoiy, Abdurahmon Jomiy, Husayn Boyqaro ijodi. XIV asrning ikkinchi yarmi va XV asrdagi madaniy yuksalishning ahamiyati.
5. XIV-XV asrlardagi ma'naviy-madaniy rivojlanishda Naqshbandiylikning xizmatlari. Movarounnahrda tibbiyot, falsafa, tarix ilmi.

12-mavzu: Modernizm va postmodernizm madaniyati: (XVI – XXI asrlar) (2 soat)

Reja:

1. Madaniy hodisalar va jarayonlarning an'anaviy xususiyatga ega ekanligi. San'atda supermatizm oqimi.
2. Modern madaniyati. Modern tushunchasining san'atga falsafa va fanga aloqadorligi.
3. Simvolizm estetikasi. Postmodernizm - hozirgi falsafa, san'at va fanning asosiy yo'nalishi sifatida.
4. Postrukturalizm postmodernizmning falsafiy asosi. Insonning industrial madaniyatga munosabati.
5. Ommaviy madaniyat. Ommaviy madaniyatning salbiy va xatarli oqibatlari.

13-Mavzu: Mustamlaka va mustabid tuzum sharoitida madaniyat (2 soat)

Reja:

1. O'rta Osiyoning Rossiya imperiyasi tomonidan bosib olinishi. Chorizmning Turkistonda maorif, fan va madaniyat sohasidagi siyosati.
2. XIX asr oxiri XX asr boshlarida Buxoro amirligidagi madaniy hayot
3. XIX asr oxiri XX asr boshlarida Xiva xonligidagi madaniy hayot
4. Mustabid sovet davlati davrida O'zbekiston madaniyati. Sovet davlatining madaniyatga nisbatan sinfiylik va partiyaviylik nuqtai nazaridan yondoshuvi.
5. Klublar, kutubxonalar, muzeylar kabi muassasalar faoliyatining siyosatlashtirilishi. Adabiyot. Teatr san'ati. Me'morchilik. Amaliy bezak san'ati. Musiqiy san'at. Kino san'ati. Radio. Televidenie.

14-Mavzu: Mustaqillik va madaniy taraqqiyot (2 soat)

Reja:

1. Mustaqillik arafasida madaniyatimiz ahvoli.
2. O'zbekistonda madaniyat va san'at sohasidagi muassasalar va jamoat tuzilmalari. Ularning huquqiy-ma'naviy asoslari shakllanishi.
3. Ma'naviy madaniyat va uning muhim jabhasi – musiqa san'ati. Muzeylar. Adabiyot. Me'morchilik.
4. Monumental san'at. Uning taraqqiyotidagi yangi davr. Amaliy bezak san'ati. Tasviriy san'at. Teatr. Teatrlashtirilgan maydon tomoshalari. Kino va televideniening bugungi taraqqiyoti. Sport.
5. Milliy-madaniy markazlar va ularning roli. Madaniyat va san'at sohasidagi xalqaro

hamkorliklarning kengayib borishi.

II. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1-Mavzu: Madaniyatshunoslikning tarkibiy qismlari

Topshiriq: *Jamiyat, inson va madaniyatning mohiyati va aloqadorligi bo'yicha 30 ta test tuzish*

A.Ochildievning "Madaniyatshunoslik asoslari" kitobi asosida.

2-Mavzu: Madaniyatshunoslik metodlari va asosiy maktablari

Topshiriq: *Katolog tuzish*

Madaniyatshunoslik faniga oid darslik va o'quv qo'llanmalar asosida

3-Mavzu: Ibtidoiy tasviriy san'at

Topshiriq: *Maqola yozish*

Axmedova E, Gubaydullin R.. Kulturalogiya. Mirovaya kultura. Tashkent.: -2001 g. Akademiya xudojestv Uzbekistana, Abduraxmonov M., Raxmonov N. Madaniyatshunoslik. Universitet, Toshkent.: -2011y. adabiyotlari asosida.

4-Mavzu:SHarq Uyg'onish davri madaniyatining o'ziga xos xususiyatlari

Topshiriq: *SWOT-tahli*

F.Sulaymonovaning Sharq va G'arb asari Xayrullaev M. O'zbekistonda ijtimoiy falsafiy fikrlar tarixidan.- Toshkent.: O'zbekiston, 1995 y. asarlari asosida

5-Mavzu: Axloqiy madaniyat

Topshiriq: *Review (berilgan manbaga sharh yozish).*

O'tkir Hoshimovning "Nur borki, soya bor" asari asosida

6-Mavzu: Ommaviy madaniyatning psixologik va sotsial ildizlari

Topshiriq: *Referat yozish (6 sahifa)*

Sh.G'oibnazarovning "Ommaviy madaniyat" monografiyasi asosida

7-Mavzu: Qadimgi Misr madaniyati

1- topshiriq. *Referat yozish*

2-topshiriq: *Test tuzish*

Fir'avnlr mamlakati" asari va Qadimgi dunyo tarixiga oid adabiyotlar asosida

8-Mavzu: Shaxs kamolotida madaniyatning tutgan o'rni

Topshiriq: *Interview o'tkazish. (boshqalarning muammoga nisbatan fikrini o'rganish)*

"Shaxs ma'naviyatini rivojlantiruvchi omillar va vositalar" mavzusida.

9-Mavzu: Amir Temur va temuriylar davri madaniyati (XIV asrning ikkinchi yarmi – XV asr)

1-topshiriq: *Abduraxmonov M., Raxmonov N. Madaniyatshunoslik. Universitet, Toshkent.: -2011y. adabiyotlari asosida referat yozish*

2-topshiriq: *30 ta Test tuzish*

10-Mavzu: Modernizm va postmodernizm madaniyati (XVI-XXI asrlar) rivojlanishi

1-topshiriq: *Chart (jadval cheklangan hajmda tahlil qilish).*

2-topshiriq: *Maqola yozish.*

Bekmurodov M, YUsupova N. Madaniyat sotsiologiyasi. Toshkent.: YAngi asr avlodi. -2010 y

11-Mavzu: Ekologik madaniyat

Topshiriq:

"Global ekologik muammolar va echimlar", "Ekologiya va barqaror taraqqiyot" mavzusida vedio rolik tayyorlash (10 daqiqa)

12-Mavzu: "Mustaqillik va milliy-madaniy yuksalish - Uchinchi Rennessans poydevori"

1-topshiriq: *Link (Internet-havolaga annotatsiya yozish).*

	<p>1. <i>Sh.M. Mirziyoevning asarlari va Oliy majlisga Murojatnomalarida (2017,2018, 2020 yy) milliy madaniyat, innovatsion rivojlanish, ta'lim-tarbiya islohotlariga oid g'oya va fikrlari va "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi". T.: O'zbekiston, 2021. kitobi asosida.</i></p> <p>2-topshiriq: <i>Google Apps (prezentatsiya va testlar tayyorlash) Sharq va G'arb Renessanslarini xronologik va geografik kesimlarda qiyosiy tahlili va ularning asosiy faktor va tendensiyalarini o'rganish asosida</i></p>
3	<p style="text-align: center;">V.TA'LIM NATIJALARI/KASBIY KOMPETENSIYALAR</p> <p style="text-align: center;">Talaba bilishi kerak:</p> <p>“Madaniyatshunoslik” fanini o'rganish jaryonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:</p> <ul style="list-style-type: none"> - talaba bashariyat tomonidan asrlar davomida yaratgan madaniyat, uning taraqqiyoti qonuniyatlari va tamoyilari haqida, madaniy jarayonlarning takomil bosqichlari va hozirgi holati haqida chuqur bilim va malakaga ega bo'lishi, bu bilimlar orqali o'zining madaniy tafakkuri va dunyoqarashini kengaytirish imkoniyatiga ega bo'lish talab etiladi. - talaba umuminsoniy va milliy qadriyatlar to'g'risida chuqur ilmiynazariy bilim, malaka va ko'nikmalarni egallashi lozim. - talabalardan jahon madaniyatining ajralmas qismi bo'lgan O'zbekiston xalqining dunyo sivilizatsiyasiga qo'shgan ulkan hissasini bilishi, undan faxrlanish ko'nikmasi va tuyg'usini o'z ongida mujassamlashtirishlari, ajdodlar merosini saqlash, o'rganish, uning taraqqiyotiga o'z hissasini qo'shishlari, eng muhimi bunga munosib voris bo'lish ruhida bilim, malakalarga ega bo'lish kerak. - talaba mustaqillik davri madaniy tiklanish va yuksalish jarayoniga oid birinchi Prezident Islom Karimovning nazariy-metodologik va amaliy g'oyalarining mazmun-mohiyatini, uning madaniy-falsafiy hamda ilmiy ifodasini chuqur anglab etishi, O'zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida yaratilayotgan Uchinchi Renessansning madaniy-ma'naviy asoslarini ilmiy-nazariy mohiyatini bilishi, -xalqimiz tomonidan yaratilgan madaniyat durdonalarini qadrlash, uning o'ziga xos qadriyatlarini puxta egallash va shu bilim, ko'nikmalar orqali begona ta'sirlarga murosasiz munosabatda bo'lishlikni talab etadi. <p>Shuningdek, talaba “Madaniyatshunoslik” fani bo'yicha tizimli bilimlarga ega bo'lishi;</p> <ul style="list-style-type: none"> -fan haqida umumiy tushuncha, tasavvur va bilimga ega bo'lishi, zamonaviy ilmiy asoslarda - ulardan hayotiy va kasbiy faoliyatida foydalana olishi; ma'lumotlarni yig'ish, saqlash, ishlov berish va foydalanish usullariga ega bo'lishi; -kasbiy faoliyatida mustaqil qaror qabul qilishni bilishi zarur.
4	<p style="text-align: center;">VI.Ta'lim texnologiyalari va metodlari</p> <ul style="list-style-type: none"> - faollashtiruvchi ma'ruzalar; - interfaol metodlar; - seminar-konferensiya, - seminar-munozara; - guruxlarda ishlash; - keys-stadilar.
5	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy nazorat, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>

	<p>Joriy nazorat. Joriy nazorat semestr davomida seminar mashg'ulotlariga ajratilgan soatlar (juftlik) dan kelib chiqib umumiy 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Jami seminar mashg'ulotlari bo'yicha o'zlashtirish natijalari 100 ballik tizimda 30 ball bilan baholanadi.</p> <p>Oraliq nazoratlar. Oraliq nazoratlar semestr davomida ma'ruza mashg'ulotlari o'quv soatidan kelib chiqqan holda 1 marta o'tkaziladi. Oraliq nazorat 100 ballik tizimda 20 ball bilan baholanadi. Oraliq nazorat ishi tarkibida mustaqil ta'lim topshirig'i kiradi.</p> <p>Oraliq va joriy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalarga yakuniy nazorat topshirishga ruxsat beriladi.</p> <p style="text-align: center;">Yakuniy nazorat</p> <p>Yakuniy nazorat yozma yoki test shaklida o'tkaziladi. Talabanning yakuniy nazoratdagi o'zlashtirishi 100 ballik tizimda 50 ball bilan baholanadi va yakuniy nazorat uchun ajratilgan ballning 60% ini to'plagan talabalar fanni o'zlashtirgan hisoblanadi.</p>
6	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. T.: O'zbekiston, 2021. 2. Abduraxmonov M., Raxmonov N. Madaniyatshunoslik.T.: "Universitet", 2011. 3. Gulmetov E. , T. Qobiljonova, SH. Ernazarova, A. Mavrulov. Madaniyatshunoslik.T., 2000. 4. Abdullaev M. Madaniyatshunoslik asoslari. Toshkent.: "Farg'ona", 1998 y. 5. Ochildiev A. Madaniyat falsafasi. -Toshkent.: Muxarrir, 2010y. 6. Abdullaev M., Umarov E., Ochildiev A., Madaniyatshunoslik asoslari. -Toshkent.: Turon-iqbol, 2006 y. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.T.: "O'zbekiston", 2018. .Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. T.: O'zbekiston, 2016. 2. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. T.: 2017. 4. Mirziyoev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1.T.: "O'zbekiston", 2017. 5. Mirziyoev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir.2.T.: "O'zbekiston", 2018. 6. Mirziyoev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi.3.T.: "O'zbekiston", 2019. 7. Karimov I.A. YUksak ma'naviyat - engilmas kuch - Toshkent.: Ma'naviyat 2008 y. 8. Akramov SH. va boshqalar. O'zbekistonning madaniy obidalari. -Toshkent.: O'zbekiston, 1993 y. 7. Madaniyat va ma'naviyat muammolari.-Toshkent.: Meros, 1994 y. 8. Xayrullaev M. O'zbekistonda ijtimoiy falsafiy fikrlar tarixidan.-Toshkent.: O'zbekiston, 1995 y. 9. Mavrulov A. Madaniyat va tafakkur o'zgarishlari. Toshkent.: 2004 y. 10. Axmedova E, Gubaydullin R.. Kulturalogiya. Mirovaya kultura. Tashkent.: -2001 g. Akademiya xudojestv Uzbekistana. 11. Bekmurodov M, YUsupova N. Madaniyat sotsiologiyasi. Toshkent.: YAngi asr avlodi. -2010 y. 12. Temur va Ulug'bek davri tarixi.T., 1996. 13. Abduraxmonov. Saodatga boshlovchi bilim. 2005. 14. Abduraxmonov A. Ulug'bek va uning rasadxonasi. T., 1996

15. Abdullaev M. va bosh. Madaniyatshunoslik. T.: Turon-Iqbol, 2006
16. Amir Temur va temuriylar davrida madaniyat va san'at.T., 1996.
17. Asqarov A. O'zbekiston tarixi.T.: O'qituvchi, 1994.
18. Bekmurodov M. O'zbek mentaliteti. Tafakkur, 2002 № 1 16 bet.
19. Inoyatov M. Oila, ijod, tarbiya va ma'naviyat. T., 2000
20. Mirtazaeva M. va boshq. O'zbekiston tarixi. T.: A. Qodiriy nomli xalq merosi nash., 2007.
21. Mo'minov I. Amir Temurning O'rta Osiyo tarixida tutgan o'rni va roli. T., 1993.
22. Moziydan sado. Jurnal.2008.
23. Nazarov Q. Falsafa qomusiy lug'at. 2005.
24. Novaya texnokraticheskaya volno na zapade. M., 1996.
25. Sulaymonova F. SHarq va G'arb. T., 1997
26. Xayrullaev M. O'rta Osiyoda ilk Uyg'onish davri madaniyat. T., 1994.
27. O'zbekiston xalqlari tarixi 1-jild. T.: Fan, 1992.
28. O'zbekiston xalqlari tarixi 2-jild. T.: Fan, 1992.
29. Xaydarov A. Inson kamoloti va milliy – ma'naviy qadriyatlar. T., 2008
30. Xojieva M. O'zbekistonda tolerantlik jarayoni. T., 2008
31. Xolmatova M. Oilaviy munosabatlar madaniyati va sog'lom avlod tarbiyasi. T., 2000.
32. Ma'naviy yuksalish yo'lida (YUksak ma'naviyat – engilmas kuch asarini o'rganish bo'yicha metodik manbaa). – toshkent.: Ma'naviyat. 2008.
33. Ziyomhammadov B., Ismoilov F., Barkamol avlodni voyaga etkazish sirlari.T., “Sano-standart”, 2011.
34. Nizomiddinov N.G'. Janubiy, Janubiy- SHarqiy va SHarqiy Osiyo xalqlari qadimgi tarixi, diniy e'tiqodi, madaniyati (Xrestomatiya).T.: O'zRFA Davlat Adabiyot muzeyi, 2010.
35. Qoraboev U., Soatov G'. O'zbekiston madaniyati. T.: Tafakkur bo'stoni. 2011.
36. Sagdullaev A. Qadimgi O'rta Osiyo tarixi. T.: Universitet. 2004.
37. Mahmudov S. O'zbek udumlari. T.: 2007.
38. Komilov N. Tasavvuf yoki komil inson ahloqi. -T.: YOzuvchi, 1996 y.
39. Tulenov J. Qadriyatlar falsafasi. - Toshkent.: O'zbekiston, 1998 y.
40. Boboev X. va boshqalar. Madaniyatshunoslik asoslari. -Toshkent.: 2001 y.
41. Rahmonov N. Ruhiyatdagi nur murodi. - Toshkent.: 2002 y.
42. Quranboev Q., Abdurahmonov M, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning YUksak ma'naviyat-engilmas kuch asarini o'qitish bo'yicha o'quv-uslubiy qo'llanma. Universitet, Toshkent.: -2010y.
43. Rahmonov N., B.Matboboev. O'zbekistonning ko'hna turkiy-run yozuvlari. - Toshkent.: 2006 y.
44. 8. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – T.: Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 1993.
45. Jabborov I.YUksak madaniyat va noyob ma'naviyat maskani.T.: “O'zbekiston”, 2012.
46. Ashirov A.Etnologiya.T6 “YAngi Nashr”, 2014.
47. Ochilova B., Turopov Yo. Qadriyatlar falsafasi. T.: “Vneshinvestprom”. 2014.
48. Ochilova B.Milliy-ma'naviy yuksalishda, meros, qadriyatlar va vorisiylik. T.: “Istiqlol”. 2009.
49. Saidqosimov A. Huquqiy madaniyat va huquqiy tarbiya asoslari. T.: “Lesson Press ”. 2021.

Elektron ta'lim resurslari:

50. <http://anthropology.ru>
51. [www. Ziyonet. uz](http://www.Ziyonet.uz)
52. [www. edu. uz](http://www.edu.uz)

	53. www. ma'naviyat. uz
7	Jizzax davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan
8	Fan/modul uchun mas`ul: Turovov Y.Sh. – Jizzax DPU, Falsafa, tarbiya va huquq ta'limi kafedrası katta o'qituvchisi
9	Taqrizchilar: Amanlayev A. Jizzax DPU, Falsafa, tarbiya va huquq ta'limi kafedrası dotsenti, falsafa fanlari nomzodi Ashirmatov H. Jizzax DPU, Falsafa, tarbiya va huquq ta'limi kafedrası dotsenti, falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

